

בשביל להתקרב, ומה לא לעשות כדי לא להתרחק. והוא ע"ד הנשמה שבאדם, שיש ב' אברים עיקריים המח והלב שהנשמה תלויה בהם, וכל שאר האברים יש בהם דברים המחזקים את המח והלב, וכאשר יש בהם פגמים הר"ז מוזיק למח וללב, וכללות כולם הם המח והלב שבהם תלויה הנשמה שהיא אחת והיא העיקר. ע"ז מצות הדבקות בהשי"ת היא הנשמה וכללות כל התורה כולה ואיך פירושה הוא זיל גמור.

ולאור זה מבואר מדוע כתבה התורה הרבה פעמים את מצות הדבקות בה', שהיא יסוד לכל התורה כולה, וכל תרי"ג מצוות הן עצות להגיע לזה. ויש בדבקות בה' מדרגות ע"ג מדרגות, וכל הפסוקים מכוונים על המדרגות בדבקות בה'. אם כי איננו יודעים את הכוונה בכל פסוק לאיזה מדרגה הוא מכוון, אך כולם הם מדרגות להגיע לדבקות בה' שהיא כללות כל התורה. וכמו שמצינו שבמצות אהבת ה' נאמר לאהבה את ה"א ולדבקה בו, וכן במצות יראת ה' נאמר את ה"א תירא ובו תדבק, שיש דבקות בה' ע"י אהבה ויש ע"י יראה, שהם מדרגות שונות בדבקות בה' שהיא תכלית כל התורה כולה.

ועפ"ז מבואר גם מה שהתורה כתבה הרבה ציוויים על קדושים תהיו שלא יהיה נבל ברשות התורה. כיון שהדבקות בה' היא יסוד כל התורה כולה, והקדושה היא מהיסודות של ובו תדבק, שכל כמה שיהודי מתקדש יותר הריהו מגיע לדבקות בה'. וכמד"כ קדושים תהיו כי קדוש אני ה"א. כל פגם שיהודי פוגם מרחיקו מהדבקות בה', וכל התקדשות שיהודי מתקדש מקרבת אותו לדבקות בה'. וכל הפסוקים שנאמרו בתורה בענין הקדושה, ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, ואנשי קודש תהיון לי וכו', הם מדרגות במצות קדושים תהיו שהיא היסוד לדבקות בה'.

והנה יש מקשים לשם מה צריך לציזוי מיוחד ולדבקה בו, הרי מצוה זו נכללת כבר במצות אהבת ה' ויראת ה', כמד"כ את ה"א תירא וגו' ובו תדבק, שע"י שיש ליהודי יראת הרוממות בגין דאיהו רב

ושליט עיקרא ושרשא דכל עלמין עי"ז הוא מגיע לדבקות בה', וכן באהבת ה' כתיב לאהבה את ה"א וגו' ולדבקה בו, שע"י אהבת ה' מגיעים לדבקות בה', נמצא שמצות דבקות בה' נכללת כבר במצות אהבה ויראה, שאם יהודי מקיימן בשלמות הריהו מגיע ממילא לדבקות בה'. ומהו הציזוי המיוחד ולדבקה בו. וי"ל בזה ע"פ מש"כ הרמב"ן (עה"פ לאהבה את ה"א ולדבקה בו), שיתכן שתכלול הדבקה לומר שתהיה זוכר השם ואהבתו תמיד לא תפרד מחשבתך ממנו וכו'. והיינו שמצות ולדבקה בו היא על התדירות והרציפות, שיהודי יהיה דבוק תמיד בה'. דבקות אינה סובלת פירוד, וכאשר זה לפרקים, בעת שלבו מתעורר הוא דבוק בה' וכאשר מרגיש עצמו רחוק מזה אינו דבוק בה', הרי אין זה ולדבקה בו. וכלשון המהר"ל (גתיבות עולם נתיב העבודה פ"ד) שאם הדבקות היא במקרה בלבד אינו נחשב דבקות כלל. ומשמעות הציזוי שהאהבה והיראה יהיו תמידיים שמתוך כך יהודי דבוק תמיד בהשי"ת.

והנה לכאורה מדרגות אלו של אהבה יראה ודבקות שייכות רק ליחודי סגולה, ואילו האדם הפשוט אינו יכול להגיע למדרגות אלו, וע"פ האמור הר"ז כללות כל התורה כולה, ונמצא שיכול להיות שיהודי יעסוק כל ימיו בתורה ומצוות ובעיקר התורה לא נגע אפילו כחוש השערה. אכן כבר ביארנו בזה, שבכל מצוות חובות הלבבות, אהבת ה' ויראת ה', וכן ואהבת לרעך כמוך, יסודם ועיקרם שיהודי יחתור ויעמול לקיים את המצוה, וקיום המצוה הוא במדה שיהודי עמל ומשקיע להגיע לקיים אותה. יש שמגיע לקיים חלק קטן, ויש שמגיע יותר, כל חד וחד לפום שיעורא דיליה ולפי ערכו, אך העיקר הוא מה עבד והשתדל להגיע לזה, שבוה מקיים המצוה אף שלא הגיע לתכליתה. אך אם חושב שאין לו שייכות לזה לא קיים את המצוה, ואין אתה בן חורין להבטל ממנה. ובמיוחד כך הוא ענין הדבקות בה' שהוא עיקר התורה ותכלית כל התרי"ג ימצוות, ועיקר התורה שייך לכל יהודי, וזה תלוי רק במדה שעמל ומשקיע בזה, שאז יש לו סייעתא דשמיא שהבא ליטהר מסייעין אותו.

נאמר ומלתם את ערלת לבבכם, כמו ערלת בשר שכל זמן שאין יהודי מל את ערלת בשרו הריהו כגוי, כך היא ערלת הלב, כל זמן שלבו סתום ושום התעוררות אינה מגעת אליו הרי לבו בבחי' לב גוי, שאין דבר ה' מגיע שם. ומשמעות הציווי ומלתם את ערלת לבבכם, לא רק משום שערלת הלב תגרור אתכם לחטאים, אלא שעצם המציאות שלבו ערל ואטום כ"כ זהו חסרון ביהדותו. וכמו שמילת ערלת בשר צריכה שפיכות דמים בהטפת דם ברית, כמ"כ מילת ערלת הלב, להסיר את אוטם הלב וכיסויו

שיוכל להכנס בו דבר ה', צריך לכך שפיכת דמים בחי' מסי"ג. וזהו מאמר מרין הס"ק מסלונים ז"ע על מאחז"ל (עי' רמב"ם פ"ג מהל' תשובה) המושך בערלתו אין לו חלק לעוה"ב, פי' המושך בערלתו שממשיך את אוטם לבבו. קורה אצל יהודי שלבו סתום ואינו מרגיש אלקות, אך תפקידו אז לפתוח את סתימת לבבו כדי שישמע את דבר ה', והמושך בערלתו שממשיך עם אטימות לבבו ואינו מחפש עצות ופעולות לפתוח אטימותו הריהו כגוי לענין זה, שע"ז נאמרה המצוה ומלתם את ערלת לבבכם.

ובו תדבק

את ה"א תירא אותו תעבוד ובו תדבק ובשמו תשבע. ולהלן בפרשה נאמר עוד לאהבה את ה"א ללכת בכל דרכיו ולדבקה בו, ובפר' ראה כתוב אחרי ה"א תלכו ואותו תיראו ובקולו תשמעו ואותו תעבודו ובו תדבקון, וכן בנצבים נאמר עוד לאהבה את ה"א לשמוע בקולו ולדבקה בו. ובספה"ק תולדות יעקב יוסף וכן רוב גדולי המפרשים כתבו, דאף שאחז"ל (כתובות קיא:) עה"פ ובו תדבק הדבק בתלמידי חכמים, מ"מ אין מקרא יוצא מידי פשוטו, מצות דבקות בה', אלא שהמצוה להדבק בתלמידי חכמים היא אמצעי שעל ידה יגיע יהודי לדבקה בו ית', כיון שהתלמידי חכמים דבוקים בהשי"ת כל מי שדבוק בהם הריהו דבוק עי"ז בהשי"ת. וראוי לבאר הענין שהתורה"ק הזהירה הרבה פעמים על מצות דבקות בה', שהרי בתורה אין אות אחת מיותרת, ומדוע נכללה מצוה זו כמה פעמים. וכעין זה ראוי לבאר מה שהתורה הזהירה כל כך הרבה על מצות קדושה, קדושים תהיו כי קדוש אני ה"א, והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני, ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, ואנשי קודש תהיון לי ועוד.

וי"ל הענין ע"פ מד"א בספה"ק עבודת ישראל על מס' אבות (פ"ג מ"י), שמבאר מד"א בגמ' (שבת לא.) בגברי אחד שרצה להתגייר, ובא אל הלל הזקן וביקש ממנו למדני כל התורה כולה על רגל אחת, ואמר לו הלל, מה דעלך סני לחברך לא תעביד ואידך פירושא זיל גמור. וכתב, שמעתי ממור"ר ז"ל פי' מה דעלך סני לחברך, היינו להתחברותך אל הקב"ה, לדבקות בה', אותו לא תעביד. שהלל נתן לו את כלל התורה, שכל פעולה אם היא שנואה להתחברות שמפריעה לדבקות בה' לא יעשה אותה, ואידך פירושא זיל גמור, כל תרי"ג המצוות סובבות על כלל זה, כל העשין מביאים לדבקות בה', וכל הלאוין ענינם שהם מרחיקים מהקב"ה, ועל כן אין לעשותן. וזה היסוד של כל התורה כולה, שכל דבר המפריע להתחברות להשי"ת לא תעביד. ועפ"ז מבאר מאה"כ (תהלים סב) אחת דבר א' שתיים זו שמעתי, כללות כל התורה כולה אחת היא להיות דבוק בה' והכל תלוי בזה, ושתיים זו שמעתי, כל המצוות עשה נכללות באהבה וכל הל"ת ביראה, שכולם דרכים להגיע לדבקות בה', מה לעשות